VANG

Van Afval naar Grondstof

Rekenkameronderzoek Afvalbeleid gemeente Peel en Maas

Toelichting op de uitkomsten van het onderzoek aan de gemeenteraad

27 augustus 2024

© IPR Normag

IPR·NORMAG

Agenda voor vanavond

1. Wat was de opdracht en hoe hebben wij deze opdracht uitgevoerd?
2. Welke landelijke kaders zijn er? En hoe zijn deze in Peel en Maas vertaald?
3. Wat zijn de belangrijkste prestaties?
4. Welke conclusies trekken wij uit het onderzoek?
5. Welke aanbevelingen worden aan de gemeenteraad gedaan?

© IPR Normag

Opdrachtformulering en belangrijk aandachtpunten

“Verricht onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het afvalbeleid van Peel en Maas”

1. Hoe doeltreffend is het afvalbeleid?

2. Hoe doelmatig is de uitvoering van het afvalbeleid?

© IPR Normag

Doorlopen onderzoeksaanpak

Stap 1	Voorbereiding en start	• Bespreking concept + vaststellen Normenkader • Startbijeenkomst • Planning en werkafspraken
Stap 2	Desk research	• Inventarisatie relevante bronnen, ambities en doelen • Evaluatie van afvalbeleid (milieu, service, kosten) • Feitenrelaas beleidsprocessen (rol raad) • Analyse afvalstoffenheffing
Stap 3	Interviews sleutelactoren	• Selectie gesprekspartners, opstellen gespreksleidraad • Interviews, gespreksverslagen en accordering • Verdiepingsonderzoek kwantitatieve en kwalitatieve effecten • Analyse bevindingen / toets aan hand van Normenkader
Stap 4	Nota van Bevindingen	• Opstellen concept Nota van Bevindingen • Bespreking met begeleidingsgroep van de rekenkamer • Technische reactie (ambtelijke feitencheck) • Afronding Nota van Bevindingen
Stap 5	Aanbevelingen en concept eindrapport	• Opstellen voorstel voor conclusies en aanbevelingen • Bespreking en input begeleidingsgroep van de rekenkamer • Uitwerking concept eindrapport rekenkameronderzoek • Bestuurlijk wederhoor
Stap 6	Finaliseren eindrapport	• Reactie rekenkamer bij eindrapport • Finaliseren eindrapport en aanbieding aan de raad • Presentatie aan de raad (of raadscommissie)

© IPR Normag

Beleidskader en plannen van het kabinet: verbreding en verdieping in alle richtingen

- VANG-programma
  - Programma (VANG) stimuleert gemeenten en bedrijven tot reductie restafval/ meer en betere scheiding.
  - Onderdeel van Rijksbrede programma Circulaire Economie

- **Huishoudens**: max 100 kg/inw restafval in 2020, 30 kg/inw 2025
- **Bedrijven**: in 2022 (ijkpunt 2012) halveren restafval bedrijven, organisaties en overheden dat vergelijkbaar is met huishoudelijk afval

- **Focus van kwantiteit naar kwaliteit**
  Komende jaren: realiseren deelstromen van hoge kwaliteit voor hoogwaardige recycling in de circulaire economie.
- Uitwerking in Uitvoeringsprogramma VANG 2022-2025.

Rekenkameronderzoek Afvalbeleid gemeente Peel en Maas

© IPR Normag

Beleidskader en plannen van het kabinet: verbreding en verdieping in alle richtingen

- LAP 3 (tot 2023, doorkijk 2029)
  - Kaders hoe om te gaan met afval- en grondstoffen (veilige en duurzame verwerking: focus op eind keten)
  - 2 maart 2021: 2e wijziging LAP3 (vanwege herziening EU-kaderrichtlijn, Omgevingswet, transitie naar CE)
  - Aangescherpte/verbrede minimumstandaarden: eisen aan verwerking luiermateriaal en matrassen
  - LAP 3 wordt opgevolgd door het **Circulair Materialenplan in 2023** (CMP-1)
- Wettelijk kader: modernisering Wet Milieubeheer
  - Doel: een generieke en overkoepelende **CE-wet**
  - Aansluiten bij de doelstellingen en terminologie van de circulaire economie

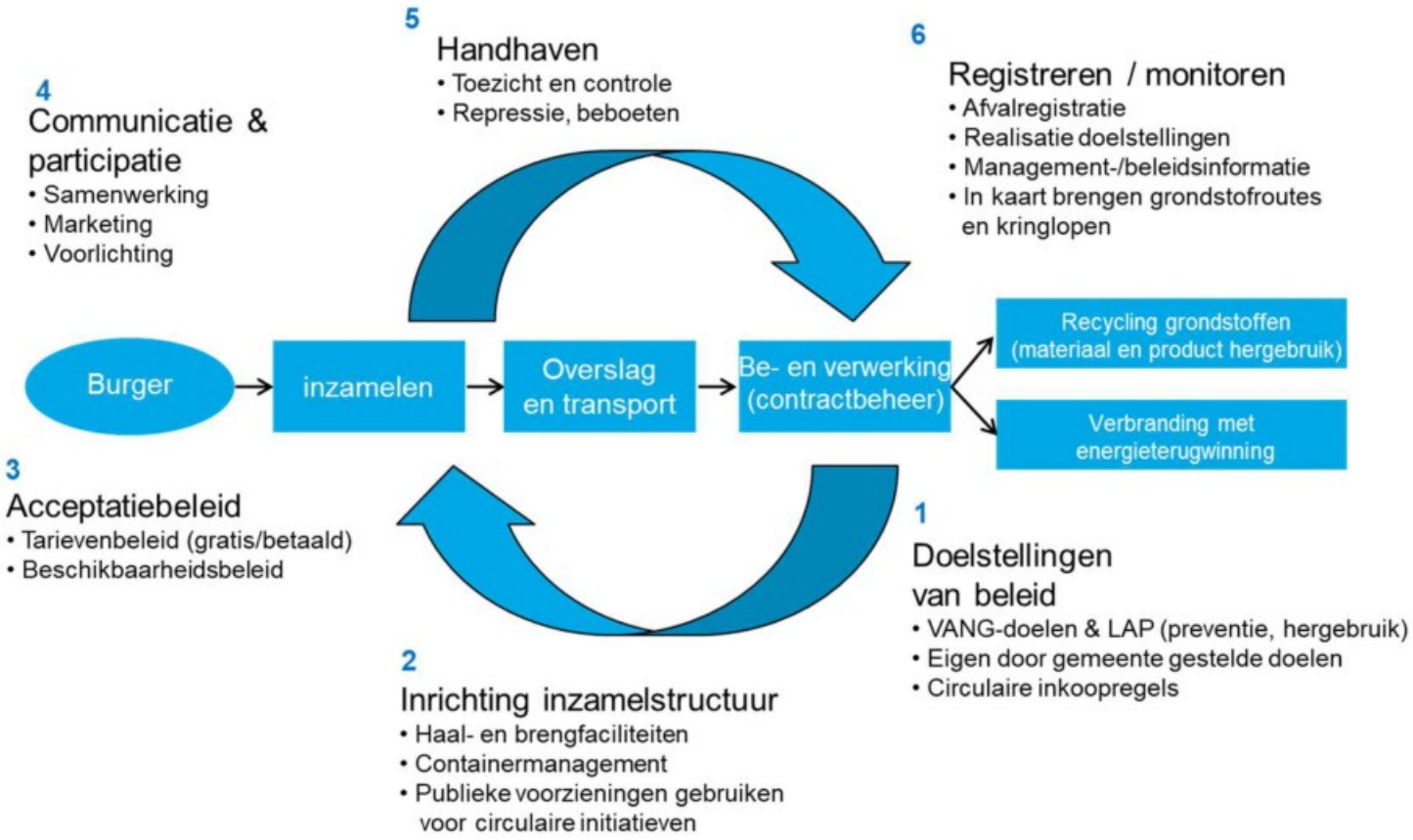
© IPR Normag

Circulair Materialenplan (CMP), opvolger van het LAP

- Momenteel werkt IenW aan opvolging van het LAP: het Circulair Materialenplan (CMP1)
- LAP focust op veilig/duurzame verwerking. CMP: ook meer toegespitst is op de circulaire economie
- Uitbreiding reikwijdte huidige LAP:
  ook meer sturing op (mariaal-/product-) hergebruik en preventie (ontwerp, etc.)
- Stimuleren innovatie op gebied van CE:
  - ambitieuze normen vastleggen
  - en bedrijven uitdagen/belonen om beter te presteren dan minimumstandaard voor verwerking afvalstoffen.
- Focus op impactvolle productgroepen per transitieagenda
- Planning
  - Road maps planhorizon 4 jaar medio 2022
  - 2022 stakeholder sessies diverse onderwerpen
  - 2023 zienswijzeprocedure CMP en m.e.r .

© IPR Normag

Afvalbeheer is meer dan inzamelen alleen, het is sturen (of aansturen) op gedrag

© IPR Normag

Wat is het beleid van gemeente Peel en Maas?

1) Afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit
2) Kaderstelling ‘Ruimte’
3) Uitvoeringsafspraken bij kaderstelling
    - Zowel huishoudelijk afval als bedrijfsafval en afval uit de openbare ruimte wordt veel mogelijk gescheiden en hergebruikt als grondstof.
    - Samen met regionale bedrijven onderzoeken we mogelijkheden om meer waarde uitafvalstromen te halen.
    - Met voorlichting zetten we ook in op het voorkomen van afval
4) Afvalstoffenheffing

© IPR Normag

Hoe ziet dit beleid er uit in de inzamelstructuur?

Algemeen

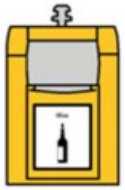
- Restafval
- 2 weken
- Max 4 gratis zakken van 5 kg

- OPK
- Vereni-gingen
- 4 weken

- Textiel
- 3x aan huis

- Glas

Luiers

- Afvalbrengstation
- Elke kern 1 inzamelpunt

Kringloop en Repair Café

- Gratis ophalen
- 4 Repair Cafés die 1x-2x per maand op zat geopend zijn
- Baarlo, Helden Maasbree, Meijel

Laagbouw

- PMD
- 2 weken

- GFT
- Winter: 2 weken
- Zomer: wekelijks

Stapel-/Hoogbouw

- PMD
- 2 weken

- GFT emmer
- Dec-febr: 2 weken
- Zomer: wekelijks

Grofvuil en Grof tuinafval

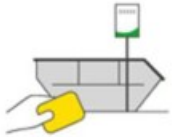
- 1e di van de maand
- Op afspraak ophalen
- Geen BSA, asbest, dakleer etc.
- Grofvuil: € 60 max 2m³
- Grof tuinafval: € 30 max 2m³

KCA

- Gratis milieupark
- Per adres en per week max 1 milieubox
- Chemokar 2x per jaar op 5 plekken

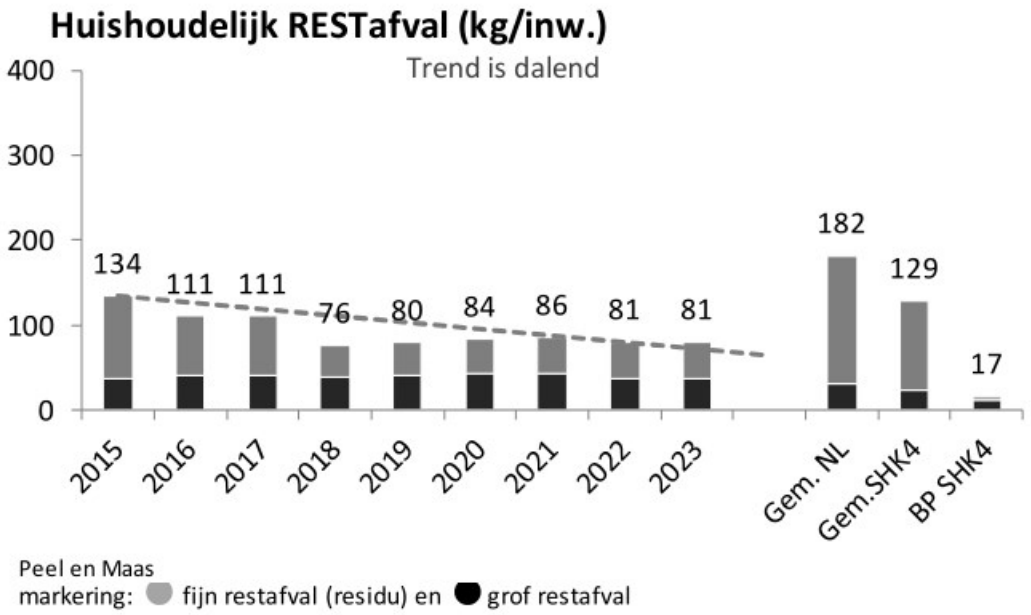
Milieupark

- Max 2m³ per keer
- Gratis en tegen betaling
- Legitimatiebewijs

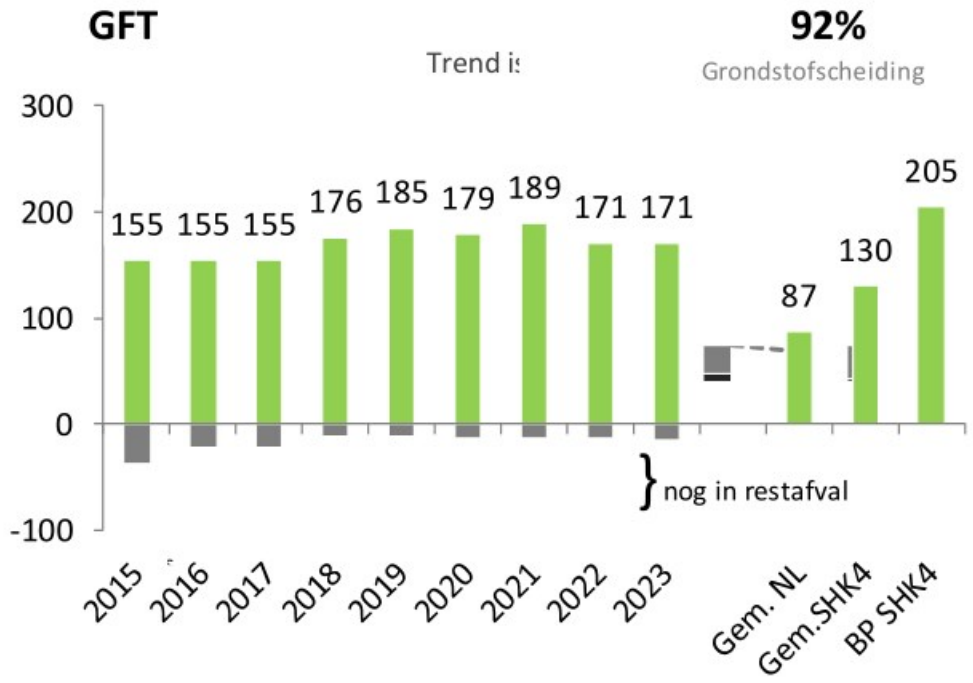
© IPR Normag

Prestaties - Milieu

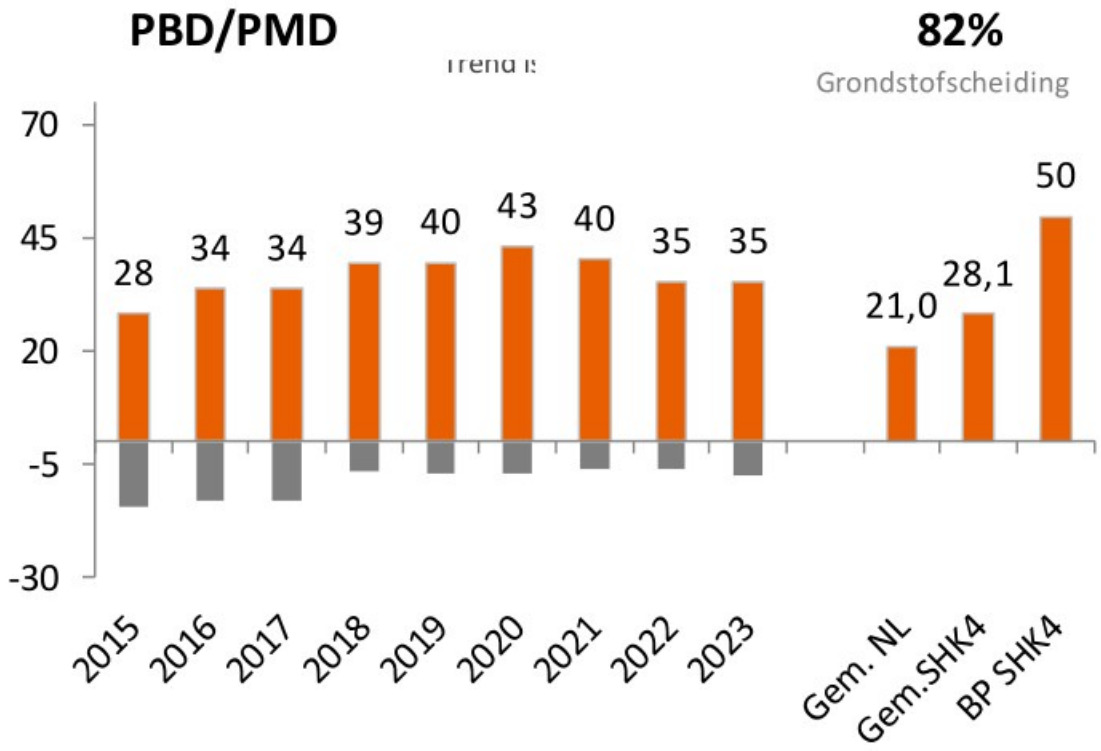
© IPR Normag

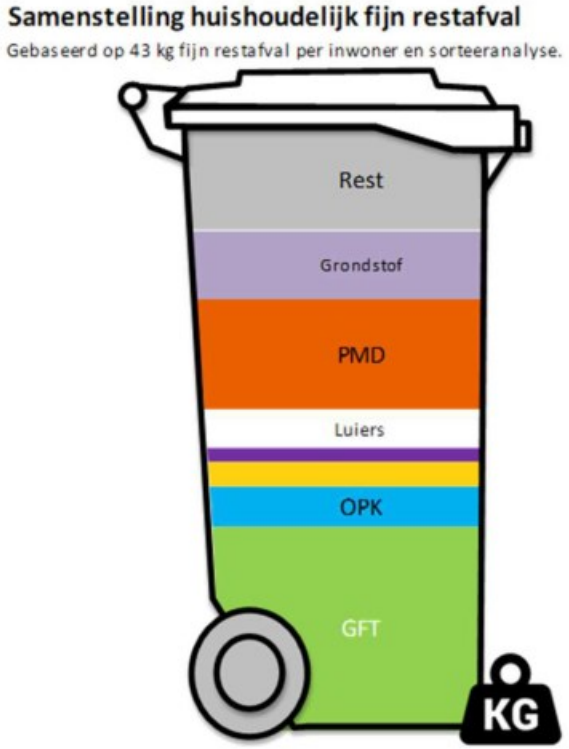
Prestaties - Milieu

© IPR Normag

Prestaties - Milieu

83% Herbruikbare grondstoffen in het restafval

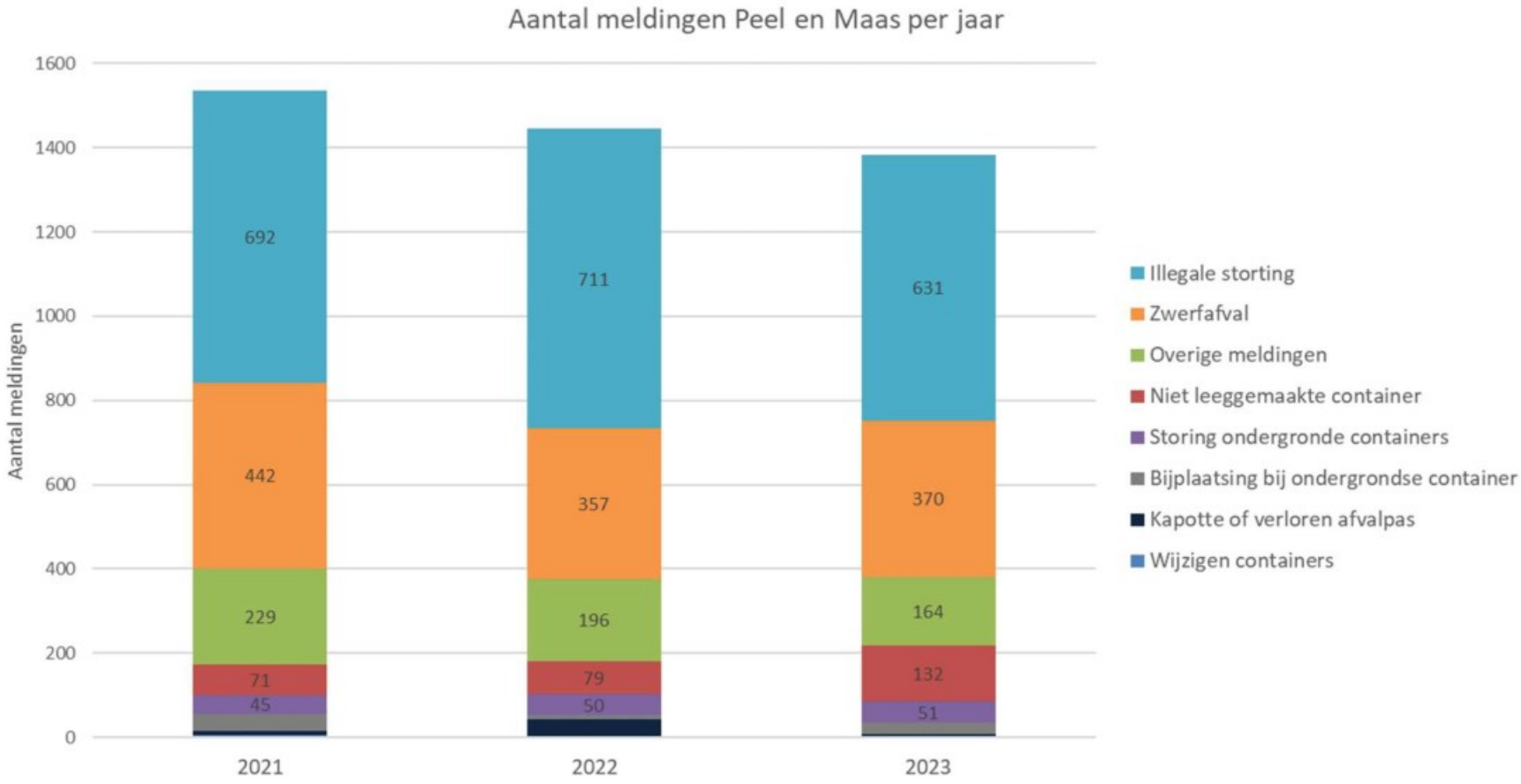
© IPR Normag

Prestaties – Tevredenheid inwoners

1) Enquête onder inwoners in 2012, 2015, 2018
    1) 2012: 7,2 na pilot nieuwe inzamelmethode in Egchel
    2) 2015: 7,9 na uitbreiding nieuwe inzamelmethode naar Koningslust en Panningen
    3) 2018: 7,5 voor de gemeente gemiddeld
2) Zwerfafval-cijfers
    1) Hogere cijfers in Peel en Maas dan in Nederland
    2) Inzet vrijwilligers toont ook de betrokkenheid
3) Meldingen openbare ruimte

© IPR Normag

Prestaties – Tevredenheid inwoners

© IPR Normag

Prestaties - Kosten

Meerjarenoverzicht (bron: P&C-stukken Peel en Maas, bewerking IPR Normag)	B'21	R'21	B'22	R'22	B'24
Uitgaven product afval	€ 4.134.393	€ 4.344.244	€ 3.778.479	€ 3.671.023	€ 4.177.620
Straatreiniging	€ 45.941	€ 41.740	€ 47.224	€ 29.175	€ 26.866
Overhead	€ 540.665	€ 540.665	€ 540.665	€ 540.665	€ 540.665
BTW-kosten	€ 560.000	€ 488.196	€ 415.466	€ 478.219	€ 457.810
Uitgaven	**€ 5.280.999**	**€ 5.414.845**	**€ 4.781.834**	**€ 4.719.082**	**€ 5.202.961**
Opbrengsten	€ 1.179.000	€ 1.239.644	€ 978.100	€ 950.675	€ 807.000
Afvalstoffenheffing	€ 3.626.950	€ 3.626.381	€ 3.872.367	€ 3.841.193	€ 4.271.455
Kwijtscheldingen	€ -50.000	€ -72.123	€ -70.000	€ -80.371	€ -80.000
Inkomsten	**€ 4.755.950**	**€ 4.793.902**	**€ 4.780.467**	**€ 4.711.497**	**€ 4.998.455**
Kostendekkendheid	**90%**	**89%**	**100%**	**100%**	**96%**

- Begroting en realisatie liggen dicht bij elkaar.
- De opbrengsten van de grondstoffen lopen gestaag terug
- De kosten lijken stabiel te blijven.
- Mate van kostendekkendheid schommelt: van 90% in 2021, naar 100% in 2022 en voor 2024 een verwachting van 96%

© IPR Normag

Prestaties - Kostenvergelijking

Kostencomponent in afvalstoffenheffing	Eigen kosten (B'24)	Geen door-rekening	Wel door-rekening	Verdeling gemeenten (met doorrekening) tussen de laagste en hoogste waarde	
				Laagste	Hoogste
Perceptiekosten (inning)	€ 4,95	3	20	€ 0,02	€ 14,62
Handhaving	nvt	18	5	€ 1,27	€ 8,26
Communicatie	€ 0,51	11	12	€ 0,22	€ 11,02
Doorbelasting straatreiniging	€ 3,05	7	16	€ 1,12	€ 21,62
Doorbelasting concern	€ 27,52	1	22	€ 0,94	€ 42,04
Beleid, beheer en regie	€ 5,08	3	20	€ 0,16	€ 21,17
Uitvoeringskosten	€ 130,88	0	23	€ 36,06	€ 145,71
Verwerkingskosten (gesaldeerd)	€ -0,93	0	23	€ -0,93	€ 115,12
Inzamelmiddelen	€ 32,23	1	22	€ 9,27	€ 64,14
Kwijtscheldingen	€ 4,07	5	18	€ 1,56	€ 19,54
BTW-kosten	€ 23,30	1	22	€ 6,37	€ 51,17

Bron: vergelijking afvalstoffenheffing database IPR Normag

= eigen gemeente

- Handhavingskosten worden niet doorgerekend…
- Afwijkend zijn de hogere uitvoeringskosten
- Peel en Maas scoort gemiddeld tot laag in vergelijking met benchmark

© IPR Normag

Prestatie - Kostenefficiëntie

- Bron is de benchmark huishoudelijk afval
- Vergelijking van de afvalbeheerkosten (horizontale as) en milieuprestatie (verticale as)
- Verschillende type gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse vergeleken
- Peel en Maas scoort goed! Zeker in vergelijking met andere niet-diftar gemeenten.

© IPR Normag

Conclusies

1) Gemeente Peel en Maas heeft een goede afvalprestatie
2) De gemeenteraad staat op grote afstand van het afvalbeleid en uitvoering
3) De taakuitvoering op dit beleidsterrein is kwetsbaar georganiseerd
4) Er zijn weinig afspraken op papier vastgelegd

© IPR Normag

Aanbevelingen

1) Neem meer regie op het afvalbeleid door concretere en controleerbare uitvoeringsafspraken met het college te maken op basis van de programmadoelen afvalbeleid.

2) Onderzoek de mogelijkheden om een robuust organisatiemodel voor afvalbeheer in te richten door werkprocessen en dienstverleningsafspraken vast te leggen.

3) Krijg meer inzicht in de potentie van de eigen gemeente. Het laten vastleggen van afspraken ten aanzien van het afvalscheidingspotentieel per afvalstroom en de toegevoegde waarde van de huidige inzameldienst helpt hierbij.

© IPR Normag

Vragen?

© IPR Normag